

Letske bajke.

1.

Neki kmet se je peljal v Rigo, da si kupi tam žitnega škrate. Po dolgem barantanju se končno pogodi s prodajalcem, a si hoče ogledati škrate. Prodajalec mu dá zvit kosec blaga in mu reče: »Glej, da prineseš to nerazvito domov; toda vedi: krôti svojo radovednost! Doma pa odvij in stresi v predal v svoji kašči.« Kmet vzame kosec blaga in se odpelje. Med potem pa se ne more zdržati radovednosti — in po dolgem pomišljanju odvije zavoj. V zavoju pa ne najde ničesar drugega kot kosček vrvice iz lipovega lubja. »Grdi slepar!« zavpije in vrže vrvico in zavoj v jarek kraj ceste.

Čez nekaj časa pa mora kmet zopet v mesto. Tu seveda poišče prodajalca, da ga dobro ošteje. Ta mu pa reče: »Zakaj si bil tako radoveden? No, pa se morebiti še vse dobro izteče. Vrne se na ono mesto, kjer si vrgel vrvico v jarek, in poglej, kaj boš tam našel!« Kmet stori tako. Oh, koliko moke in žita je bilo tam skupaj nanesenega v jarku! Sedaj kmet spozna, da je to napravil žitni škrate. In toliko časa zdaj išče, da zopet najde vrvico in oni kosec blaga. Potem se vesel odpelje domov, strese zavoj v predal, tako da pade vrvica noter, in gre potem mirno spat. Ponoči pa — in vsako naslednjo noč — je zletel škrate v obliki ognjenega zmaja iz kašče in je nosil iz neznanih shramb brez miru moko, žito in druga živila domov, tako da je bil kmet vsak dan bolj bogat.

2.

Bogat kmet je imel dva škrate. Eden mu je nosil skupaj žito, drugi pa denar. Stanovala pa sta oba na podstrešju. Kadar so v hiši pripravili kako dobro jed ali spekli svež kruh, tedaj je nesel kmet sam vedno najboljše kose na podstrešje. To je nekoč opazil prvi hlapec, in polastila se ga je silna radovednost, da vidi škrate.

Ko некоč ni bilo doma kmeta, gre hlapec v podstrešje in se ozira tam okoli sebe. Toda, četudi je preiskal vse kote, o škrtih ni bilo ne duha, ne sluha. Pač pa je stala v nekem kotu skleda dobro zabeljenega zelja. Hlapec použije z veliko slastjo tisto zelje, pljune potem v skledo in odide. Proti večeru pa sta se vrnila škrtata z izleta domov in sta se hotela spraviti nad zelje — pa glej, skleda je bila prazna in vrhutega še onesnažena. To je razdražilo škrtata. Puhajoča od jeze sta zletela skozi streho vun, pa sta jo zažgala s svojima gorečima repoma, tako da je zgorela kmetu vsa hiša.

3.

Neke lepe poletne noči se je vračal mlad kmet iz gostilne domov. Med potom je pa videl na robu nekega brezovega gozda goreti ogenj. Ker mu je bila ugasnila pipa, je stopil bliže in si jo je hotel prižgati. A zaman! Tobak se ni hotel vžgati. Nevoljen prime kmet nekaj ogljev, jih položi na pipo in gre dalje. Ali tudi sedaj je vlekel pipo brez uspeha. Čez nekaj časa pa opazi, da leže na pipi mesto oglja trije rublji iz čistega srebra. Pa se kmet spomni, kar si pripoveduje ljudstvo — da namreč tam, kjer ponoči na samem gori kak ogenj, gorí zaklad.

4.

V neki kmetiški hiši je začelo čudno strašiti. Ponoči, ko je bilo vse temno, se je čul glas izza peči: »Počil bom! Počil bom!« Domači stanovalci niso vedeli, kaj naj ukrenejo zoper to vpitje. Skrbno so preiskali vse kote, a ničesar niso našli. Končno pa so se privadili temu nočnemu glasu.

Nekega večera pa se je vrnil kmet pijan in slabe volje iz gostilne domov. Usedel se je za mizo in pričel večerjati. Naenkrat pa se mu zaleti — prične kašljati in pri tem ugasne svečo, tako da postane temno. Tedaj pa začuje glas izza peči: »Počil bom! Počil bom!« To ujezi kmeta, da zarohni: »No, pa počí že enkrat, če te zlod jezdi!« Komaj je pa to

izrekel, je že počil za pečjo meh iz kozlovske kože, in kup zatega in srebrnega denarja se je zakotalil po sobi.

Marica Koželj:

O zvezdicah in rimski cesti.

Amrlo je mamici detece, ki ga je srčno ljubila. Prišlo je v sveto nebo in se je močno začudilo veliki rajski lepoti. Angelci so ga prihiteli pozdravit. Vsi zlati so bili in tudi detetu so pripeli zlate peruti, da je odplavalo — angelček z angelci — po zlatih nebesih.

Ali pri vsej nebeški lepoti ni pozabil drobní angelček svoje mamice, ki jo je zapustil samo na zemlji. Užalostilo se mu je srčece, ko je pomislil nanjo, ki je stala noč in dan ob njegovi posteljici, mu hladila vroče čelce in mu pela pesmi-uspavanke.

Kaj neki počne sedaj revica-mamica sama? — Odplaval je angelček in je zaprosil velikega bratca-angela: »Čuj, daj mi iglico! Iglice te prosim!«

»Čemu ti bo iglica, malček?« ga začuden vpraša angel. A dete zaprosi iznova: »Prosim te, daj mi iglico!«

Podari mu angel zlato iglico, in angelček smukne neopažen k nebu. Zbada tam tako dolgo, da naredi luknjico. Skozi njo posije žarček nebeške svetlobe.

Detece pokuka za žarkom — in glej, naravnost v sobico se je videlo, kjer je slonela njegova dobra mamica pri njegovi posteljici. Žalostna si je podpirala glavo z rokami, in grenke solze so ji drsele na mehke blazinice. In posvetil je žarček iz nebes v njeno izbico, in brž se je zjasnilo mamici otožno lice. Uprla je oči v nebo, in zazdelo se ji je, da zre k njej njeno predrago detece. Nič več ni bila tako otožna. Potolažena je vstala; žarček pa je svetil k njej vso božjo noč.